

نوشته‌هایم برای شهر

(مجموعه‌ای از یادداشت‌های شهری)

محمد سالاری

پاییز ۱۳۹۸

سرشناسه	:	سالاری، محمد، ۱۳۴۷ -
عنوان و نام پدیدآور	:	نوشته‌هایم برای شهر (مجموعه‌ای از یادداشت‌های شهری) / محمد شهری.
مشخصات نشر	:	تهران: گویا، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	:	۱۸۸ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۷۰۹۴۸۵-۵
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
عنوان دیگر	:	مجموعه‌ای از یادداشت‌های شهری.
موضوع	:	سالاری، محمد، ۱۳۴۷ - -- یادداشت‌ها، طرح‌ها و غیره
موضوع	:	شوراهای شهر -- ایران -- تهران
موضوع	:	City councils -- Iran -- Tehran
موضوع	:	عمران شهری -- ایران -- تهران
موضوع	:	Community development, Urban -- Iran -- Tehran
نوع	:	شهرسازی -- ایران -- تهران -- آمار
موضوع	:	City planning -- Iran -- Tehran -- Statistics
موضوع	:	تفریحات شبانه -- ایران -- تهران
موضوع	:	Nightlife -- Iran -- Tehran
رده بندی شگره	:	JQ۱۷۸۵
رده بندی دیوید	:	۳۵۱/۵۵۱۲۲
شماره کتابشمار می	:	۶۱۱۱۶۴۷

نوشته‌هایم برای شهر (مجموعه‌ای از یادداشت‌های شهری)

تالیف: محمد سالاری

همکاری در گردآوری و تدوین: مونا کامبد و سایر همکاران کارشناس در حوزه شهرسازی و معماری

طراحی و صفحه‌آرایی: لیلاصبری

طرح جلد: منصور محبی

چاپ: خانه فرهنگ و هنر گویا

نوبت چاپ: اول - زمستان ۱۳۹۸

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۰۹۴-۸۵-۵

نشر گویا

تهران، خیابان کریمخان زند، شماره ۸۹

تلفن: ۸۸۲۱۳۴۳۲-۸۸۲۸۸۸۴

فاکس: ۸۸۴۲۹۸۷

این کتاب مشمول قانون حمایت از مولفان و مصنفان است. تکثیر کتاب به هر روش اعم از فتوکپی، بازنویسی، ترجمه، ضبط و ذخیره در سیستم‌های بازیابی بدون اجازه مولف ممنوع است و موجب پیگرد قانونی می‌شود. نقل مطالب با ذکر ماخذ بلامانع است.

فهرست

۱۴	کارآمدی، امانه‌داری، انضباط مکانی، راهی برای تصمیم‌گیری بهتر
۱۹	مال‌ها و مگامال‌ها، فرصت یا تهدید
۲۲	تبغات کنار گذاشتن مردم
۲۵	جایگاه حقوق عمومی در نظام شهر، رن و معماری ایران
۳۰	حق بر شهر و زندگی شهری معرلان
۳۴	بایدها و نبایدهای مسکن استیجاری
۳۹	حق بر شهر و مبارزه با فساد
۴۲	نسبت حق بر شهر با دولت و نظام حقوقی
۴۵	شهرسازی و معماری در ایران از دریچه حق به شهر در آستانه پنجم انقلاب
۴۸	ضرورت بازنگری طرح تفصیلی شهر تهران مبتنی بر حمل و نقل مکانی
۵۲	میدان‌گاه‌های پیاده؛ گامی برای بازگرداندن شهر به شهروندان
۵۵	دست‌فروشان هم حقی از شهر دارند
۵۸	بازنگری طرح تفصیلی و حق بر شهر
۶۱	پاسخ به مخالفان زیست‌شبهانه
۶۶	تعطیلی نهاد مطالعات و برنامه‌ریزی عامل اصلی انحراف از مفاد طرح تفصیلی
۷۱	مشارکت اجتماعی فلسفه ایجاد مدیریت محله
۷۴	شورا و تحقق حکمرانی محلی
۷۷	احداث موزه معماری؛ ضرورت حفظ میراث و اعتلای معماری
۸۰	لزوم توجه معماران و شهرسازان به مبانی و مکاتب نظری

- ۸۳..... تبعات سرکوب زیست شبانه در تهران.
- ۸۶..... مجموعه شهری تهران و شهرهای پیرامونی در انتظار اجرایی شدن حکمرانی منطقه‌ای.
- ۹۰..... سرزندگی شهری و مأموریت‌های نرم‌افزاری.....
- ۹۳..... بازگشایی میدان مشق؛ مشق بازگرداندن فضاهاى شهر به مردم.....
- ۹۶..... جامعه شهری آگاه و مسئولیت پذیر در کنار مدیریت شهری هوشمند.....
- ۱۰۱..... پرسمان همگانی محلی؛ گامی به سوی تحقق دموکراسی.....
- ۱۰۳..... کارنامه یکساله کمیسیون شهرسازی و معماری در شورای پنجم از زبان آقای رییس.....
- ۱۰۹..... قانون منبع کارگیری بازنشستگان مثبت اما ناکافی.....
- ۱۰۶..... شهرداری تهران مشکلی برای تامین منابع درآمدی ندارد.....
- ۱۱۱..... ضرورت انتقال درآمدی از حوزه ساخت و ساز به سایر بخش‌های اقتصادی شهر.....
- ۱۱۵..... مدل مداخله مستقیم دولت هادر نوسازی بافت فرسوده؛ مدلی ناموفق.....
- ۱۱۹..... وضعیت بحرانی منطقه کلان‌مقیاسی تهران، نتیجه تصمیم‌گیری‌های جزیره‌ای.....
- ۱۲۲..... تغییر رویکرد تصمیم‌سازی.....
- ۱۲۵..... ضرورت اصلاح نظام و ساختار سازمانی شهرداری.....
- ۱۲۹..... برای زمان بحران چه کمبودهایی داریم.....
- ۱۳۲..... انجام تکالیف اسناد فرادست در اولویت کمیسیون شهری و معماری.....
- ۱۳۴..... تحقق حق به شهر خواست‌های مدنی و قانونی.....
- ۱۳۶..... پلاسکو پایان وقوع فجایع در شهر نیست.....
- ۱۳۸..... چرایی تمایل مدیران شهری به پروژه‌های سخت‌افزاری.....
- ۱۴۲..... بازگشت به پیش از طرح تفصیلی.....
- ۱۴۶..... تهران رانتهی و سلیقه‌ای اداره می‌شود.....
- ۱۴۸..... اصلاح فرایندهای صدور پروانه و گواهی‌های ساختمانی.....
- ۱۵۲..... مترو پیش از حفاری امکان فرونشست زمین را ارزیابی کند.....
- ۱۵۴..... فروش املاک شهر، اشتباه استراتژیک.....
- ۱۵۷..... شورای چهارم و بدهی‌های شهرداری تهران.....
- ۱۶۰..... فروش تراکم و کاهش سرانه زیستی.....
- ۱۶۲..... تهران در انتظار وقوع زمین لرزه ویرانگر.....

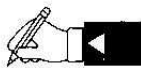
۱۶۵		صیانت از حریم تهران
۱۶۸		نگاهی گذرا به تاریخچه شهرنشینی در ایران
۱۷۲		باید و نبایدهای بلندمرتبه‌سازی و الزامات آن
۱۷۵		بافت فرسوده مدرن معضل امروز کلانشهرها
۱۷۷		بافت‌های فرسوده، زخمی بر کالبد شهر و روستا
۱۷۹		راهکار غیر فیزیکی حفظ و نگهداری بناهای تاریخی
۱۸۲		کودکان کار و چالش فقدان قوانین شفاف
۱۸۴		زلزله تهران را جدی بگیریم
۱۸۶		توجه - طر - های موضوعی گره از مسائل شهر باز می‌کند

www.ketab.ir

از روزی که به انتخاب مردم تهران وارد شورای شهر شدم این اعتقاد قلبی را داشتم که نهاد نوپای شورای شهر که از لحاظ قانونی اختیارات و قدرت اندکی در مقابل سایر دستگاه‌های تقنینی و اجرایی دارد، اگر بخواهد برای شهروندان کاری انجام دهد و مؤثر واقع شود، چاره‌ای ندارد، جز اینکه ارتباطش را با مردم بسیار بیشتر از آنچه در میان دیگر مسئولان و نمایندگان فی‌المثل مجلس شورای اسلامی معمول است، گسترش دهد، چراکه امروزه اداره کلانشهرهایی مثل تهران بدون مشارکت تمامی ذینفعان و گروه‌های حرفه‌ای و مدنی و عموم شهروندان امکان‌پذیر نیست.

و لذا سعی جایگاه نهادی شورای شهر را باید با همراه کردن پشتوانه مردمی و ارتباط مستمر و همیشگی با شهروندان جبران کرد. از همین رو همواره دغدغهام این بوده که چگونه می‌توانم ارتباط را با شهروندان تهرانی روز به روز گسترده‌تر کنم. یکی از الزامات این ارتباط مطلع کردن مردم از مواضع در خصوص مسائل مهم روز شهری است تا بتوانم به این وسیله راه گفت‌وگو و گرفتن بازخورد، در خصوص نظرات و دیدگاه‌هایم را باز کنم در همین راستا بنا به سابقه مطبوعات و تجمیع آن‌ها تا در حد امکان برخی از مسائل شهر و موضوعاتی که در شورا پیگیری می‌کنم را به صورت مرتب از طریق یادداشت‌ها و مصاحبه‌هایی که در روزنامه‌های کثیرالانتشار و در شبکه‌های اجتماعی منتشر می‌شود به اطلاع عموم شهروندان برسانم. این کار که نوعی گزارش‌دهی در خصوص مسئولیت محوله هست به ایجاد شفافیت در حیطه مسئولیت‌های نمایندگی نیز منجر می‌شود. زیرا شهروندان می‌دانند که نماینده‌شان در خصوص مسائل روز مطرح در شهر چه موضعی دارد. اینکه آیا این موضع مورد قبول آنان هست یا خیر. در طول مدتی که افتخار نمایندگی مردم تهران در شورای شهر را داشته‌ام به کرات شاهد بازخوردهای مثبت و منفی شهروندان، کارشناسان و نشانیان شهری در واکنش به یادداشت‌ها و مصاحبه‌هایم بوده‌ام که در هر دو صورت برای من بسیار دایرگرم‌کننده و مفید بوده است. به ویژه نقدهایی که از دیدگاه‌های مختلف وارد می‌شد در اصلاح و پخته کردن مواضع و رویکردها بسیار کمک‌کننده بودند.

همین حجم از بازخوردهای جدی نشانه‌ای از این بود که اعتماد و توجه به رسانه برای ارتباط‌گیری با مردم انتخاب‌درستی بوده است. البته که بیان ایده‌ها از طریق یادداشت‌نویسی و مصاحبه با رسانه‌ها صرفاً بخشی از مجموعه اقدامات دیگر در زمینه حفظ و گسترش ارتباطات مردمی مانند بازدید از محلات و مناطق، دیدارهای مردمی در محل شورا و حضور در

مجامع و مراسم ها و حضور در نشست ها و همایش ها و سایر رویداد ها بوده است.

آنچه از خلال یادداشت‌های این مجموعه می‌توان دید بخشی از گزارش روزهای پر فراز و نشیب دوره‌های چهارم و پنجم شورای شهر تهران است. چه در دوره چهارم که به عنوان عضوی از اقلیت اصلاح‌طلب در شورای شهر تهران حضور پیدا کردم و چه در دوره پنجم که به عنوان عضوی از لیست امید با رأی بی‌سابقه مردم تهران در شورا حضور داشتم، همواره سعی کرده‌ام آنچه از نظر علمی و تخصصی به نفع شهر بوده را فارغ از دسته‌بندی‌های سیاسی در کلیت شورا به ویژه در کمیسیون تخصصی‌ام یعنی کمیسیون شهرسازی و معماری دنبال کنم. بی‌شک مواضع تخصصی فارغ از هیاهوهای سیاسی در مقام یک سیاستگذار کار دشواری است. کار آسان‌تر آن بود که بنا به جو زمانه آنچه بیشتر مورد توجه زودگذر واقع می‌شد را بیان کرد، هرچند در بلندمدت به ضرر شهر و شهروندان باشد. اما بنا بر مرام اصلاح‌طلبانه و عهدی که با شهروندان تهرانی داشتم، دشوارتر را انتخاب کردم و منافع بلندمدت شهر را بر منافع زودگذر سیاسی و شخصی ترجیح دادم.

از مهم‌ترین دغدغه‌هایی که در بدو ورود به شورای شهر پیگیری آن بودم جلوگیری از روندی بود که در افکار عمومی به شهرفروشی معروف شده بود. فروش بی ضابطه تراکم و بخصوص بارگذاری‌های انبوه و فاقد پیوست‌های ترافیکی، زیست محیطی، تغییر کاربری‌های مبتنی بر درآمدزایی و از بین بردن باغات شهر و فروش املاک و اراضی ارزشمند و بزرگ مقیاس متعلق به شهرداری به بهانه کسب درآمد برای احداث پروژه‌های بزرگ مقیاس عمرانی که نافع بودندشان برای کلیت شهر هرگز بصورت قطعی ثابت نشده بود، ضربه‌های جبران‌ناپذیری بر پیکره زیستی و اجتماعی تهران زد. در دوره چهارم علیرغم اینکه از نظر سیاسی در مقابل شهرداری وقت و اکثریت همکاران شورا در اقلیت قرار داشتم هیچگاه از بیان این دغدغه و تلاش برای تبیین ضرورت توجه به حقوق عمومی شهر و جلوگیری از شهرفروشی متخلفانه دست نکشیدم، هرچند با توجه به حمایت اکثریت شورا از رویکردهای آن دوره بصورت کامل موفق به توقف رویکردهای اشتباه نشدیم.

اما دغدغه‌سازی و مطالبه‌گری‌های دوره چهارم در کنار تلاش جامعه مدنی و کنشگران شهری منجر به روی کار آمدن شورایی در دوره پنجم شد که شعار اولش را شهر انسان‌محور و جلوگیری از شهرفروشی قرار داده بود و با همین شعارها توانست رأی بی‌سابقه‌ای از مردم تهران بگیرد که بین سه تا هشت برابر بیشتر از ادوار گذشته بود. این اقبال بی‌نظیر مردم به

لیست امید علاوه بر آنکه معناهای سیاسی خاص خودش را داشت از نقطه نظر رویکردهای مدیریت شهری هم حاوی نکات تاریخی مهمی بود. مردم به وضوح بیان کردند از اینکه شهرشان به یک کارگاه صرف عمرانی بزرگ و خودرو محور آن هم بدون توجه به پیوست های مطالعاتی قابل اعتناء تبدیل شده راضی نیستند. آن ها در پی شهری هستند که بیش از آنکه خودروها در آن جولان دهند محل زیست آسوده و با کیفیت انسان های پیاده باشد. شهری باشد نه فقط جولانگاه سواره ها بلکه عرصه ای هم برای حضور زنان، کودکان، سالمندان، معلولان، دوچرخه سواران و پیاده ها.

من و همکارانم در شورای پنجم علیرغم فشارهای سنگینی که بر اثر تنگناهای مالی بر مدیریت شهری تهران حاکم شده است تلاش می کنیم موضوع ضرورت توجه به حقوق عمومی شهر و مردم را در شورای فروشی را در این دوره تا حد امکان نهادینه کنیم که موفق هم بودیم. طبیعی است که این تغییر رویکرد کار زمان ببری است قاعدتا دستاوردهای ملموسی در کوتاه مدت ندارد. بر آن در میان مدت و بلندمدت در زیست پذیری شهر تهران آشکار خواهد شد. همین ندانسی دستاورد ملموس کوتاه مدت در قیاس با بزرگراه ها و پل های دوطبقه دوره گذشته، محملی برای تصفیه حساب های سیاسی با شورای پنجم شده که آن را به بی عملی و بی دستاوردی متهم می کنند. آنچه در طول این مدت سعی کرده ام در کنشگری ها و مصاحبه هایم تبیین کنم همین رویکرد انسان محور و توجه به همه ابعاد روحی و روانی و خدماتی شهر است، هر چند در کوتاه مدت آن را خیلی ملموس نیست و اما یقینا تاریخ آینده در خصوص شهر و آثار مثبت این تغییر رویکرد قضاوت مثبت خواهد کرد.

آنچه در این دفتر جمع آوری شده بخشی از یادداشت هایی است که از سال ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸ از این قلم در مطبوعات منتشر شده است. جمع آوری و انتشار این یادداشت ها در یک جا این حسن را دارد که از مرور آن ها می توان به تصویری از مسائل، مشکلات و موضوعات مطرح که در طی این سالها در سطح شهر تهران وجود داشته اند پی برد و همچنین گامی است در جهت تقویت سنت مستندنگاری و اهمیت آرشیوداری که ابزار اصلی پژوهشگران و تصمیم گیران نسل های آینده است. امیدوارم این مجموعه به سهم خود گامی باشد در راستای انجام وظایف نمایندگی مردم شریف تهران و همچنین کمک به شناخت بهتر مسائل شهری پایتخت کشورمان.